

het voorste been van deze vork doorloopt het pterostigma slechts tot de halve breedte en is verder niet ontwikkeld.

Ofschoon variaties zelfs in de voor de systematiek zoo gewichtige pterostigmata wel meer voorkomen, vond ik het toch van belang deze wat nauwkeuriger te vermelden, daar ALBARDA in zijn „Révision”, Tijdschr. v. Ent. v. 34, p. 107, schrijft:

„Le Dr. SCHNEIDER fait encore mention d'une variété dont l'abdomen est d'un brun uniforme et d'une autre qui a la nervule qui divise le ptérostigma fourchue. Je n'ai pas vu ces deux variétés.”

Daar ik niet genoteerd had, hoe dit het geval was met het exemplaar uit Neede, verzocht ik den heer V. EECKE mij hieromtrent te willen inlichten. Het in dank ontvangen antwoord luidt als volgt: „De kop van *Rh. ophiopsis*, door V. D. WEELE te Neede gevangen, is geheel zwart; de pterostigmata der voorvleugels worden door twee adertjes doorsneden, die aan den rand van het vlekje ontspringen uit eene gemeenschappelijke basis; de pterostigmata der achtervleugels worden daarentegen slechts door één ader doorsneden. Ik geef hier twee schetsjes.”

Behalve het bovengenoemde exemplaar van *Rhaphidia xanthostigma* SCHUMMEL zag ik nog een ♀ door den heer H. V. D. VAART gevangen te Nijmegen, VII, 1914.

Amsterdam.

D. MAC GILLAVRY.

Nieuwe vondsten voor de Nederlandsche Coleopteren-fauna, VI.

Nebria livida L. Eén enkel exemplaar van het type werd door den heer A. J. ZÖLLNER bij Denekamp, langs de Dinkel, begin van Juni, tegelijk met een aantal exemplaren van de var. *lateralis* F. gevangen en welwillend voor mijne collectie afgestaan. Door deze vondst is de twijfel, of het type reeds vroeger in Nederland zou gevonden zijn, geheel weggenomen.

Nebria brevicollis F. Buitengewoon kleine exemplaren,

van 9 mm. (zie Col. Neerl. I, p. 46, noot 1) bezit ik uit Den Haag en Arnhem.

Dyschirius thoracicus ROSSI. Zwarte exemplaren, zonder bronsglans op de bovenzijde, zijn ab.c. *niger* AHR. Op meerdere plaatsen met het type.

Bembidion litorale OLIV. Zwartachtige, zwakglanzige exemplaren (ab.c. *melanoticum* H. WAGNER) werden door de heeren A. E. KERKHOVEN en A. J. ZÖLLNER, resp. bij Ommen en Denekamp gevangen. In dank ontving ik exemplaren voor mijne collectie. Overgangsvormen bezit ik in mijne collectie uit Ruurlo en Winterswijk. HANS WAGNER (Entomol. Mitteil. IV, No. 10/11, 12 Dez. 1915, 306) zegt van dergelijke melanistische exemplaren, dat zij donker bronsglanzig-pekbruin tot volkomen pekzwart zijn, en slechts zwakken glans bezitten; bij de meeste exemplaren ontbreekt aan de dijen de metaalglans, zelfs zijn deze lichter of donkerder roodachtig-geelbruin en bij exemplaren met aldus gekleurde dijen is ook het 1^e sprietlid roodgeel of bruingeel. Dergelijke exemplaren gelijken dan op de zwarte (mij uit Nederland niet bekende) exemplaren van *Bemb. velox* L., zijn echter aan den vorm van het halsschild als *Bemb. litorale* te herkennen. Opvallend is, dat juist de zwarte exemplaren de bruinachtige of roodgele wortelleedjes der sprieten en dito dijen vertoonen, terwijl de meer bronsglanzig-pekzwarte tot pekbruine exemplaren meer of minder gebruide of zwartachtige, maar steeds weinig metaalglanzige, dijen bezitten. Hij verklaart dit aldus: dat bij eerstgenoemde exemplaren het eene opvallende melanistische mutatie geldt, terwijl bij laatstgenoemden, tengevolge van paring met den typischen vorm, een tusschenvorm wordt voortgebracht. Al deze melanistische vormen worden, zonder te letten op de kleur der dijen en wortelleedjes der sprieten, tot de a. *melanoticum* gebracht.

Combocerus glaber SCHALL. De heer A. E. KERKHOVEN ving bij Ommen, Juni, één enkel exemplaar dat, dank zijne vrijgevigheid, eene plaats in mijne collectie verkreeg. Mijne collectie werd reeds meermalen door interessante vondsten van genoemden heer verrijkt.

Hoplia graminicola F. Een ♂ werd, door den heer A. J. ZÖLLNER, op het Lutterzand nabij Denekamp, begin Juni,

gevangen en welwillend voor mijne collectie afgestaan. Door de vrijgevigheid van genoemden heer werd mijne collectie reeds meermalen met nieuwe ontdekkingen verrijkt, waarvoor mijn dank.

Den Haag.

ED. EVERTS.

Boekaankondiging: De Nederlandsche mieren en haar gasten door H. Schmitz S. J.,

met 56 afbeeldingen: Overgedrukt uit het Jaarboek 1915 van het Natuurhistorisch Genootschap in Limburg. (In den boekhandel à f 0.90 verkrijgbaar).

De Entomologische literatuur in Nederland werd in 't laatst van het vorige jaar verrijkt met een leesboek van 150 bladzijden over bovengenoemd onderwerp, dat in hoofdzaak eene vertaling is van het in 1906 verschenen Duitsche werkje „Das Leben der Ameisen und ihrer Gäste, Anleitung zur Beobachtung der in Deutschland heimischen Arten, von H. SCHMITZ S. J., deel XXXV van de „Naturwissenschaftliche Jugend- und Volksbibliothek“, van den uitgever-Verlagsanstalt vorm. G. J. MANZ te Regensburg. Behalve de titel is ook de inhoud gewijzigd en grootendeels door den schrijver voor Nederland bijgewerkt.

Van het begin tot het einde wordt men bij het lezen meegesleept door de zeer onderhoudende en geestige wijze waarop de zoo belangwekkende levenswijze der mieren en de verhouding tot haar gasten beschreven wordt. Een waar genot om wat meer door te dringen in de verborgenheden van het leven dezer Lilliputters onder de insecten.

Pater SCHMITZ, die langen tijd leerling en later medewerker was van den, in Valkenburg wonenden, beroemden myrmecoloog Pater ERICH WASMANN, alsook de heer F. J. H. M. EYCK, die voor de vertaling in het Nederlandsch zorgde, deden hiermede een dankbaar werk, dat ten zeerste verdient in wijdere kringen, waar belangstelling voor natuurkennis gevonden wordt, gelezen te worden.

De waarnemingen over mieren en haar gasten zijn in hoofdzaak gedaan in de prov. Limburg; de kennis ervan in